

Ziektes voorkomen is beter dan genezen

Input hollandbio voor het Commissiedebat Publieke gezondheid, 2 april 2025

Elk jaar worden in Nederland onnodig veel kinderen én volwassenen ziek van infectieziekten als RSV, gordelroos en MPox. Hoewel onze Gezondheidsraad bewezen effectieve preventieve interventies tegen deze aandoeningen aanbeveelt, wachten we nog altijd op implementatie in vaccinatieprogramma's. Nieuwe -of verbeterde- vaccins vinden namelijk maar moeilijk hun weg naar een arm, in ons achterhaalde vaccinatiestelsel. Gemiddeld wachten Nederlanders negen jaar op vaccins, tenzij ze zelf hun portemonnee willen én kunnen trekken. Zonder verandering, blijft ons gezondheidsstelsel inefficiënt en kwetsbaar: effectieve politieke keuzes zijn nodig om ons preventie- en in het bijzonder ons vaccinatiebeleid te verbeteren.

Hollandbio, de belangenvereniging voor de Nederlandse biotech, vraagt of u kans ziet de staatssecretaris te verzoeken werk te maken van een proactiever preventie- en vaccinatiebeleid, middels het regelen van:

1. Voldoende financiering voor preventie en vaccinatie, nu en in de toekomst
2. Van pleisters plakken op het vaccinatiestelsel naar een structurele oplossing

1. Voldoende financiering voor preventie en vaccinatie, nu en in de toekomst

Vaccinatie is een slimme investering in onze gezondheid: elke euro die we hierin investeren levert tot wel negentien keer zo veel geld op, om van de bijkomende gezondheidswinst nog niet te spreken. Toch zijn meerdere bewezen effectieve preventieve vaccinaties -tegen bijvoorbeeld RSV, gordelroos en MPox- nog niet beschikbaar via een programma, omdat het (nog) niet lukt de financiering voor de inkoop en uitvoer rond te krijgen, zo blijkt uit de Kamerbrief 'vol vertrouwen in vaccinaties' en deze Kamerbrief. Budget voor de bekostiging van preventie ontbreekt namelijk in Nederland. Voor elke vaccinatie -of andere preventieve interventie- moet de staatssecretaris op zoek naar een nieuwe pot geld op de Rijksbegroting. Dit kost onnodig veel tijd en werk, zag ook de technische werkgroep Kosten en Baten van Preventie, dat beleidsmakers oproept de kosten en baten van preventie beter mee te nemen in beleidsbeslissingen.

Op verzoek van Kamerleden werkt het kabinet al een tijd aan voorstellen om positieve Gezondheidsraadadviezen beter aan de laten sluiten op het budget, aan instrumentarium om de kosten en baten van preventie beter op waarde te schatten en, als uitwerking daarvan, op eigen initiatief aan een investeringsmodel voor preventie. Wij vragen ons af: hoe staat het met deze ontwikkelingen? Ziet u kans bij de staatssecretaris aan te dringen op budget voor preventie en vaccinatie, nu en in de toekomst, met behulp van de volgende vragen:

- *Wat gaat de staatssecretaris nu doen om een snelle implementatie van al bewezen effectieve preventieve interventies, waaronder vaccins, te bewerkstelligen?*
- *Welke stappen zet de staatssecretaris om op termijn meer structureel budget te organiseren voor bewezen preventieve interventies? En hoe betreft hij daar het veld bij, inclusief het bedrijfsleven?*
 - *Ziet de staatssecretaris zijn investeringsmodel als structurele oplossing om na een positief advies van de Gezondheidsraad, over bijvoorbeeld nieuwe vaccinaties, zo snel mogelijk budget beschikbaar te stellen?*
 - *Neemt de staatssecretaris de adviezen uit het rapport van de Technische Werkgroep Kosten en Baten van Preventie mee in de uitwerking van het investeringsmodel? Hoe krijgt het in dit advies genoemde instrumentarium vorm? Onderneemt de staatssecretaris daarnaast nog andere stappen? En hoe betreft hij daar het veld bij, inclusief het bedrijfsleven?*

2. Van pleisters plakken op het vaccinatiestelsel naar een structurele oplossing

Zoveel mogelijk gezondheidswinst realiseren met vaccinatie, in woord willen we het allemaal, maar in daad staat de burger lang niet altijd op de eerste plek. In plaats van een samenhangend en doelmatig geordend vaccinatiestelsel, is er in Nederland sprake van een lappendeken conclueerde de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving in 2021. We hebben drie toegangsroutes tot vaccinaties, met voor burgers elk hun eigen drempels wat betreft voorlichting en vergoeding: vaccinatieprogramma's (zoals het Rijksvaccinatieprogramma), het verzekerd aanbod voor medische risicogroepen en de vaccinatie op maat (op eigen kosten en initiatief). Hoewel vaccins vanuit de vaccinatieprogramma's de burger goed bereiken, wachten burgers gemiddeld negen jaar tot een vaccin vergoed en wel beschikbaar komt via een programma - als het al beschikbaar komt via een programma. De inzet en vergoeding van vaccinatie voor medische risicogroepen kan volgens het Zorginstituut ook nog altijd veel beter. En tot slot moeten burgers voor vaccinatie op maat zelf tot actie overgaan, terwijl zij vaak helemaal niet van het aanbod op de hoogte zijn. Hierdoor blijft nog altijd heel wat gezondheidswinst liggen.

De wens om het suboptimale en trage proces van registratie tot arm te verbeteren en daarmee meer gezondheidswinst te realiseren is al jaren breed gedeeld. Zo nam de Tweede Kamer in 2022 met een overtuigende meerderheid de motie Den Haan en Heerema aan, waarin verzocht werd de tijdslijn tussen registratie en arm drastisch te reduceren. Verbeteringen zoeken we echter helaas nog altijd binnen de kaders van het bestaande systeem, zowel op wettelijk vlak als in de uitvoer. Zo sprak het ministerie eerder over een -welcome!- vaccinatievoorziening voor volwassenen, maar lijkt de realisatie daarvan in de veelheid van enthousiaste uitvoerende partijen stroef tot stand te komen. Als gevolg zet ze nu eerst een stap terug om de wensen en barrières die volwassenen ervaren bij het halen van een vaccinatie in kaart te brengen, wat de toegang tot vaccins juist nóg meer uitstelt.

Wij hopen het centraal stellen van de burger zich snel gaat vertalen naar een versimpeling en versoepeling van het stelsel. Complexe wetgevingsstelsels verbeter je namelijk niet met kleine wijzigingen, stelde het Adviescollege Toetsing en Regeldruk recent, maar met herontwerp van het stelsel. Ook het Zorginstituut conclueerde eind vorig jaar dat effectieve politieke keuzes noodzakelijk zijn om de vaccinatiezorg als geheel toekomstbestendig te maken. We verzoeken u daarom de minister en de staatssecretaris op te roepen écht werk te maken van een stelselverbetering, in plaats van weer een extra lap op de lappendeken te naaien, met behulp van de volgende vragen:

- *Welke stappen zet de staatssecretaris om tot een coherent vaccinatiestelsel te komen? En hoe neemt de staatssecretaris hier het advies van het Adviescollege Toetsing en Regeldruk -om complexe wetgeving niet met kleine wijzigingen aan te pakken- in mee?*
 - *Op welke termijn verwacht de staatssecretaris, in afwachting van de resultaten van het onderzoek naar de wensen van burgers, dat een vaccinatievoorziening voor volwassenen van start kan gaan?*
- *Welke stappen onderneemt de staatssecretaris om het suboptimale en trage proces van registratie tot arm te verbeteren? Hoe monitort hij de resultaten van deze stappen, en hoe stuurt hij bij als de implementatie van nieuwe vaccinaties niet versnelt?*

